

Bruselj, 26. junij 2023
(OR. en)

11057/23

COAFR 220
CFSP/PESC 924
CSDP/PSDC 514
DEVGEN 129
COHAFA 73
COHOM 148

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	delegacije
Zadeva:	Sklepi Sveta o Somaliji

V prilogi vam pošiljamo sklepe Sveta o Somaliji, ki so bili odobreni na 3961. seji Sveta 26. junija 2023.

Somalija

Sklepi Sveta

1. Evropska unija (EU) in njene države članice pozdravljajo znaten napredek, ki je bil v Somaliji dosežen od maja 2022, ko je mandat nastopil predsednik Hasan Šejk Mohamud. EU izreka pohvalo zvezni vladi Somalije za njena prizadevanja za izgradnjo stabilne in mirne Somalije, da bi zagotovila uresničitev varnostne tranzicije v skladu s pooblastili Varnostnega sveta ZN iz RVSZN 2628 in RVSZN 2670, ter za njen ambiciozen program reform, vključno z zavezanostjo celoviti spravi in makroekonomskim reformam. Pozdravlja tudi zavezanost zvezne vlade Somalije Ustanovni listini Združenih narodov in na pravilih temelječemu mednarodnemu redu.
2. EU zelo ceni dolgoletno partnerstvo s Somalijo in okrepljen politični dialog z zvezno vlado Somalije, ki je privedel do potrditve „Skupnega operativnega časovnega načrta EU-Somalija – obnovljeno osredotočeno sodelovanje“ (v nadaljnjem besedilu: časovni načrt). Cilj časovnega načrta je poglobiti učinkovitost in uspešnost strateškega sodelovanja med EU in Somalijo, ki je osredotočeno na opredeljene mejnike, povezane s prednostnimi področji iz programa reform zvezne vlade Somalije, ki zadevajo vključujoče politike in demokratizacijo, človekove pravice, varnost in stabilizacijo ter socialno-ekonomsko rast. Partnerstvo in sodelovanje med Somalijo in EU temelji na skupnih vrednotah in načelih, vzajemni odgovornosti in koristih, preglednosti in lastni odgovornosti, pa tudi na odločni zavezanosti Somalije in njenemu dejanskemu doseganju rezultatov, kar bo bistveno za okrepitev napredka pri reformah in bo usmerjalo podporo EU. EU z zanimanjem pričakuje, da bosta obe strani skupaj začeli izvajati ta časovni načrt.

3. EU je glavna dolgoročna partnerica Somalije in je od leta 2009 namenila znatne prispevke v višini več kot 4,3 milijarde EUR¹, vključno z zneskom v višini 2,5 milijarde EUR, ki je bil mobiliziran v okviru mirovne pomoči za Afriko in evropskega mirovnega instrumenta za Afriško unijo ter nedavno za somalsko nacionalno vojsko. Ta podpora je in bo še naprej temeljila na celostnem pristopu EU k podpiranju miru, stabilnosti in razvoja ter odzivanju na humanitarne potrebe. EU spodbuja Somalijo, naj še naprej napreduje pri izvajanju prednostnih področij iz časovnega načrta, in se zavezuje, da bo ta prizadevanja še naprej podpirala.
4. EU pozdravlja zavezanost Somalije političnim reformam, povezanim z izgradnjo države, spravo in demokratičnimi volitvami na vseh ravneh. Pozdravlja napredek, ki ga je zvezna vlada Somalije dosegla skupaj s somalskimi zveznimi državami v Nacionalnem posvetovalnem svetu. EU priznava dosednji napredek, vendar poudarja pomen dokončnega oblikovanja ustave s potrebno kodifikacijo dogovorov, doseženih v Nacionalnem posvetovalnem svetu, vključno z dogovori o demokratizaciji in načelu enake zastopanosti, ustanovitvi ustavnega sodišča in oblikovanju neodvisne nacionalne komisije za človekove pravice. EU pozdravlja dejstvo, da si predsednik Hasan Šejk Mohamud dejavno prizadeva za vzpostavitev stikov s predsedniki somalskih zveznih držav, in hkrati spodbuja nadaljnji dialog med zvezno vlado Somalije in somalskimi zveznimi državami ter konstruktiven prispevek slednjih k procesu izgradnje države. EU poudarja tudi pomen vključujočih in preglednih procesov izgradnje miru in razvoja na lokalni, regionalni in nacionalni ravni. Pozdravlja zavezo zvezne vlade Somalije, da bo zagotovila polno, enakopravno in smiselno udeležbo žensk, mladih, manjšinskih plemen in pripadnikov drugih marginaliziranih skupin.

¹ Ta številka ne vključuje dvostranskih zavez držav članic.

5. Ker se napredek na političnem, varnostnem in socialno-ekonomskem področju nadaljuje, EU poudarja, da mora Somalija še naprej spodbujati dobro upravljanje, pravno državo, boj proti korupciji in nekaznovanju, enakost spolov ter spodbujanje in varstvo človekovih pravic, vključno s političnimi svoboščinami, kot je svoboda izražanja. Vse to so bistveni temelji za vključujoč razvoj in trajnostni mir. V zvezi s tem EU pozdravlja zaveze zvezne vlade Somalije, da bo izpolnila svoje obveznosti, in spodbuja napredek pri pripravi ustrezne zakonodaje, kot so zakoni za boj proti pohabljanju ženskih spolnih organov in kaznivim dejanjem zoper spolno nedotakljivost, v skladu z mednarodnim pravom o človekovih pravicah. Pripravljena je podpreti nadaljnji napredek na teh področjih.
6. EU ponovno poudarja svojo zavezanost in podporo zvezni vladi Somalije in prebivalcem Somalije v njihovem boju proti Al Šababu. Izreka priznanje somalskim moškim in ženskam, ki so veliko žrtvovali, pa tudi AMISOM/ATMIS in državam, ki prispevajo vojake, za njihovo služenje in žrtvovanje v kampanji proti Al Šababu v okviru več zaporednih misij pod vodstvom Afriške unije. EU priznava dinamiko tristranske (vojaške, finančne, ideološke) ofenzive in jo podpira. AU/ATMIS in Somalijo poziva, naj okrepijo sodelovanje v podporo varnostni tranziciji Somalije, tudi za operacije proti skupini Al Šabab, ki potekajo pod somalskim vodstvom. V zvezi s tem EU pozdravlja vlogo najbolj izpostavljenih držav in podporo s strani držav, ki prispevajo vojake. EU opozarja, da morajo vsi akterji pri izvajanju vojaških operacij spoštovati mednarodno humanitarno pravo in temeljna načela previdnosti in razlikovanja, da se zagotovi zaščita civilnega prebivalstva, ter omogočiti varen in neoviran dostop do tistih, ki potrebujejo pomoč, ne glede na to, kje se nahajajo.

7. EU poudarja, kako pomembno je stabilizirati osvobojena ozemlja, in pozdravlja nacionalno strategijo za stabilizacijo na podlagi vsevladnega pristopa, ki jo razvija zvezna vlada Somalije. Da bi podprli trajnostni mir in stabilnost na nedavno osvobojenih območjih, je ključno odpraviti temeljne vzroke nestabilnosti, vključiti dejavnosti za izgradnjo miru in spravo ter prebivalcem Somalije zagotoviti zaščito, dostop do pravosodja in osnovne storitve, kot sta zdravstvo in izobraževanje. EU poudarja tudi, da je treba pri prizadevanjih za stabilizacijo obravnavati povezave med podnebjem in varnostjo. Pripravljena se je pridružiti prizadevanjem zvezne vlade Somalije in somalskih zveznih držav.
8. EU pozdravlja ukrepe za vzpostavitev nacionalne varnostne strukture, ki bo prispevala k odgovornejšemu, bolj povezanemu in učinkovitejšemu varnostnemu sektorju. Poziva k temu, da bi se ta nacionalna varnostna struktura vzpostavila pod vodstvom in vizijo Somalije, da bi vzpostavili sposobne, uspešne in učinkovite somalske varnostne sile s trdnimi strukturami poveljevanja in nadzora, civilnega nadzora, odgovornosti in upravljanja. EU opozarja na skupno dogovorjeni cilj, da bo Somalija prevzela odgovornost za lastno varnost na podlagi trdnega pravnega in ustavnega okvira. Seznanjena je z zavezo zvezne vlade Somalije, da bo oblikovala dodatne sile in povečala njihove zmogljivosti ter spodbudila nadaljnja prizadevanja za zagotovitev nemotene varnostne tranzicije.
9. EU je zavezana, da bo spremljala varnostno tranzicijo v Somaliji, in poudarja svojo odločitev, da bo v obdobju 2023–2024 postopoma povečala podporo za nacionalno varnostno strukturo. Prav tako bo dodatno prilagodila instrumente EU, povezane z varnostjo, vključno z misijami v okviru SVOP (EUCAP, EUTM) in operacijo ATALANTA, da bi podprla somalsko varnostno strukturo in celostno izvajanje časovnega načrta, vključno z mobilizacijo dodatnih sredstev za podporo boju proti financiranju terorizma in potrebam pri oblikovanju sil. Pri tem bo ocenila potrebe na terenu in potrebe, ki jih je izrazila zvezna vlada Somalije.

10. EU poudarja, da se mora Somalija poleg trenutnih operacij še naprej osredotočati na izvajanje svoje varnostne strukture in prevzeti polno odgovornost za tranzicijo, vključno z zagotavljanjem celovitega usklajevanja med ključnimi partnerji na področju varnosti. Opozarja, da morajo vsi partnerji zagotoviti odgovorno tranzicijo od prehodne misije Afriške unije v Somaliji (ATMIS) na somalske varnostne sile v skladu z izhodno strategijo za ATMIS in v rokih, določenih v RVSZN 2628 (2022)². Opozarja tudi na referenčna merila, ki jih je skupaj oblikovala četverica (zvezna vlada Somalije, Združeni narodi, Afriška unija in EU), in spodbuja redna srečanja četverice.
11. EU poudarja pomen regionalne pomorske varnosti na območju Afriškega roga, zlasti ob obali Somalije, glede na njeno strateško lego in trgovinske poti na morju. Opozarja na svojo zavezo, da bo poglobila varnostno sodelovanje s Somalijo na področju pomorstva, tudi v okviru EUCAP in operacije ATALANTA, hkrati pa si bo skupaj z zvezno vlado Somalije prizadevala za izboljšanje pogojev za izvajanje celotnega mandata operacije EU.
12. EU je seznanjena z ukrepi, ki jih je Somalija sprejela za dosego zaključne točke pobude za močno zadolžene revne države. Doseganje zaključne točke te pobude bo pomemben mejnik, tako kot bo izboljšanje mobilizacije domačih virov ključnega pomena za podporo obsežnejšim prizadevanjem za izgradnjo države, tudi na novo osvobojenih območjih. EU pozdravlja prizadevanja somalske vlade za izboljšanje upravljanja javnih financ, spodbujanje meritokracije in zagotavljanje odgovornosti. Somalijo spodbuja in jo podpira pri doseganju nadaljnega napredka pri reformah politike, katerih cilji so krepitev sistemov upravljanja javnih financ, boj proti korupciji in ustvarjanje prihodkov za financiranje zagotavljanja osnovnih storitev, vključno z varnostjo in stabilizacijo. Somalijo spodbuja, naj pospeši pristop k Svetovni trgovinski organizaciji.

² Vključno s popolnim umikom ATMIS do konca decembra 2024.

13. EU pozdravlja željo somalske vlade po poglobitvi poslovnih povezav med Somalijo in EU s spodbujanjem trgovine in naložb, tudi z operacionalizacijo naložbene, trgovinske in poslovne platforme EU-Somalija. Z zadovoljstvom ugotavlja tudi, da je zvezna vlada Somalije pripravljena diverzificirati gospodarstvo, in ceni pristop k modremu gospodarstvu v Somaliji, hkrati pa je pripravljena sodelovati na področju ribištva in obalnih skupnosti.
14. EU je zelo zaskrbljena zaradi vse večje humanitarne krize³ v državi, ki so jo povzročili dolgotrajna suša, dolgotrajni konflikti in s tem povezano razseljevanje. Ponovno potrjuje svojo zavezo, da bo še naprej zagotavljala humanitarno pomoč na podlagi potreb in v skladu s pristopom povezave med humanitarnim delovanjem, razvojem in mirom, hkrati pa se zavzema za načelno humanitarno delovanje in dostop. Ob priznavanju tekočih prizadevanj⁴ EU nadalje poziva mednarodno skupnost, naj poveča humanitarno podporo, da bi preprečili nadaljnjo izgubo življenj. Hkrati poziva zvezno vlado Somalije in somalske zvezne države, naj zagotovijo humanitarni dostop ter omogočijo nevtrarno in nepristransko zagotavljanje pomoči v skladu z ustreznimi mednarodnimi pravnimi okviri. Ob hudih in ponavljajočih se nesrečah, povezanih s podnebjem, EU poudarja svojo podporo izvajanju somalskega nacionalnega načrta za prilagajanje podnebnim spremembam in trajnostnemu upravljanju vodnih virov.

³ Čeprav je bila grožnja lakote junija 2023 odvrnjena, so potrebe še vedno velike, saj več kot 8,25 milijona prebivalcev Somalije potrebuje humanitarno pomoč, vključno s približno 1,8 milijona otrok, ki so akutno podhranjeni.

⁴ Med drugim donatorski dogodek na visoki ravni v podporo humanitarnemu odzivu na Afriškem rogu, organiziran maja 2023 v New Yorku, na katerem je bilo mobiliziranih 2,4 milijarde USD za Somalijo, Etiopijo in Kenijo.

15. V okviru strategije EU za Afriški rog, sprejete maja 2021, je okrepljeno in osredotočeno partnerstvo EU s Somalijo zdaj usmerjeno na skupno izvajanje časovnega načrta in ohranjanje pozitivne dinamike. EU bo v okviru celostnega pristopa še naprej uporabljala vse svoje instrumente v podporo Somaliji. V okviru vmesnega pregleda načrtovanja programov instrumenta NDICI – Globalna Evropa je EU pripravljena nameniti dodatna sredstva za večletni okvirni program (2021–2027). Poleg tega bo še naprej izvajala strategijo Global Gateway, humanitarno pomoč ter misije in operacije v okviru evropskega mirovnega instrumenta in SVOP. Redni politični dialogi, vključno z dialogi na visoki ravni in sektorskimi dialogi s Somalijo, bodo ključni za nadaljnje razprave o prednostnih nalogah, sodelovanju in izvajanju v duhu partnerstva.
16. Izzive, s katerimi se trenutno soočata Afriški rog in Somalija, je mogoče premagati le s skupnim in tesno usklajenim ukrepanjem. Splošna stabilnost, suverenost in ozemeljska celovitost Somalije ter miren razvoj so ključnega pomena za državo, regijo in EU. EU poziva k okrepljenemu mednarodnemu sodelovanju, partnerstvu in usklajevanju na pobudo Somalije in pod njenim vodstvom, da bi podprli razvoj varne in stabilne države. Regionalno sodelovanje in podpora sosednjih držav Somalije sta ključnega pomena za stabilnost v regiji. EU spodbuja Somalijo, naj si še naprej prizadeva za dejavno sodelovanje na regionalni in mednarodni ravni, tudi z Afriško unijo, Medvladno agencijo za razvoj, Vzhodnoafriško skupnostjo in pobudo za Afriški rog. V skladu s svojo strategijo za Afriški rog ostaja zavezana podpori regionalnemu povezovanju. EU bo tudi s sodelovanjem posebnega predstavnika EU za Afriški rog še naprej tesno sodelovala z državami v regiji in podobno mislečimi regionalnimi in mednarodnimi partnerji, da bi se zagotovil skupni pristop v podporo trajnemu miru in stabilnosti v Somaliji.
-